

PTUJSKI LIS

Politično gospodarski tednik.

Štev. 28

Ptuj, 17. julija 1921

III. letnik

Manifest dem. stranke.

Glavni odbor demokratske stranke je izdal ta-le proglas:

Našim prijateljem!

Na historični dan 28. julija t. l. smo dovršili zgodovinsko delo. O njem dajemo svojim prijateljem v narodu sledeče poročilo:

Demokratska stranka je stopila pred narod dne 28. novembra 1920, z jasnim in odrejenim programom, iskajoč zaupanje naroda, katero porabi v prvi vrsti za to, da se zemlji z ustavo popolnoma zasigura državno in narodno edinstvo, ki je bilo pridobljeno s tolikimi žrtvami in mukami.

Akoravno demokratska stranka ni izšla iz volitev s toliko parlamentarno močjo, kakor bi imela nanjo pravico računati po stvarnem razpoloženju v narodu, je Dem. stranka vsejedno uspela, da tej prvi in glavni svoji obvezi napram narodu in njim, ki so jej naklonili svoje zaupanje, popolnoma odgovarja. Vidovdanska ustava popolnoma odgovarja osnovnim postulatam, na katerih se je Demokratska stranka osnovala. Ona ustvarja eno nedeljivo jedinstveno narodno državo z enim vladarjem in eno vlado ter jednim narodnim predstavnštvom. Ona osigura državljansko svobodo, široko narodno samoupravo, red v državi in napredek družbe. Ona ima pravico zavzemati častno mesto med najsvobodnejšimi ustavami na svetu. Ako jo primerjamo z zgradbo, je ta naša ustava zgradba z veliko prostora, zraka in svetlobe.

Da je dosegla Demokratska stranka ta rezultat, morala je voditi dolgotrajno in trdovratno borbo ter doprinesiti mnoge žrtve, ki so jej bile čisto težke. Poslanci Demokratske stranke v ustavotvorni skupščini so vedeli, da se brez žrtev ne more ustvariti ničesar velikega in trajnega in da morajo biti žrtve tem večje, kolikor manjša je moč, s katero smo stopili v boj.

Demokratska stranka je bila uverjena, da s svojim postopanjem pogodi stvarne želje

naroda in da bo za to svojo politiko našla razumevanja in odobrenje v našem politično-zavednem narodu. Pred narod stopa ona danes vedrega čela in dvignjene glave, v svesti si, da je izpolnjevala svojo dolžnost.

Za ustavo je urejena agrarna reforma, za katero se je vodila dolga in ljuta borba. Ako bi imeli svojo večino, bi bilo agrarno vprašanje danes še drugače in vse bolj demokratično rešeno, akoravno je tudi tako, kakor je rešeno, v glavnem dobro in načelno. Zemlja je ostala onemu, ki jo obdeluje in ki jo bo tudi v bodoče obdeloval. Naš poljedelec je osvobojen na svojem domu in polju. Vse, kar ima, je njegovo in božje. V treh letih svoje nove svobode je pridobil, česar pod tujo upravo ni imel in ne bi bil nikdar imel. Svobodni kmet pa naj čuva svojo državo kot svoje največje dobro ter naj smatra dem. stranko kot svojega največjega prijatelja.

Kar je agrarno vprašanje za osvobodene kraje naše države, to je vojna odškodnina za Srbijo in Črno goro, ki ju je sovražnik imel zasedeni. Sedaj mora storjeno škodo povrniti, odškodnina že prihaja in se bo še nadaljevala. Naša stranka se je vedno brigala za to, da se priznajo te naše pravice.

Naša država je morala preboleti mnogo težkoč in zmot, katere jej je vojna zapustila. Trebalo je največjih naporov za **zasiguranje javne varnosti, pomoči invalidom in vojnim sirotam, za obnovo zemlje, otvoritev novih univerz in fakultet, za nagrado prosvetnim delavcem, za zaščito fizičnega dela.** Povsod je bila inicijativa naše stranke in njenih predstavnikov važna in odločilna.

(Nadaljevanje sledi.)

Ptujska gimnazija.

F. Vajda.

Poročilo ob koncu šolskega leta 1920/21.

Ptujska gimnazija je končala II. šolsko leto, odkar je popolnoma slovenska. Letnega izvešča tudi letos ni mogla izdati zaradi prevelikih stroškov. Pač pa namerava višji šolski svet izdati skupno izvešče vseh srednjih šol

„Res je, res. Sedaj ga nimaš, toda pravi, da ga nosiš in skrivaš pred Turki, a znaš li, da ti bodem naštel, ako te ujame, da nosiš orožje, petdeset batin, pa ti orožje nikdar več ne pride na um.“

„Zamoreš, častiti aga, v tvoji moči je!“ odvrne Peter.

Aga ga zapodi in Peter gleda, da pride kar najhitreje iz Batočine. Med potjo zavije v šumo, vzame svoje orožje in hoče domov. Toda tudi aga naroči dvojici svojih ljudi, da se odpravita in gresta na konjih za Petrom, a kadar ga dojdeta, naj ga, če najdeta pri njem orožje, ubijeta. Moža odideta in res dojdeta Petra nekoliko od Batočine na cesti. Ko ju opazi, se obrne v šumo, a Turka za njim in pričneta klicati, naj se vrne na pot. Mesto drugega odgovora izproži puško in zadene Turka, a drugi pobegne nazaj v Batočino in za njim steče tudi konj ubitega.

Domov prišedši pograbi Peter takoj svoje reči, vzame ženo in otroka in pobegne v Mramorac, a odtam se kmalu preseli v Žabare, kjer je postavil kolibo in preživel 4—5

v Sloveniji. Začasno se izdaja sledeče poročilo javnosti, ki ima pravico, da izve, kaj se godi v šoli in kakšni so uspehi.

Dijaštvo.

V začetku šolskega leta se je vpisalo 226 dijakov in dijakinj, med letom jih je vstopilo 11, izstopilo pa 28; koncem šolskega leta jih je bilo 209 in sicer v I. a razr. 29, v I. b 26, v II. a 25, v II. b 25, v III. 28, v IV. 27, v V. 18, v VI. 7, v VII. 10 in v VIII. 14. Deklic je bilo 25.

Narodnosti so bili 171 slovenske, 28 nemške, 5 hrvatske, 2 češke, 2 ruske in 1 srbske.

Po veri so bili: 203 katoliki, 5 protestantov in 1 pravoslaven.

Učiteljstvo.

Na zavodu je bilo z ravnateljem 15 učnih moči, kar je za 10 razredov odločno premalo. Ure manjkajočih 3 profesorjev so se razdelile kot nadure med ostale člane učiteljskega zbora. Če se vpošteva, da je večina profesorjev mnogo pretrpela v vojni, da to nadomeščanje traja že tretje leto in da so te nadure sramotno slabo plačane, potem se mora priznati požrtvovalnost učiteljskega zbora, ki tudi izven šole opravlja narodno in kulturno delo.

Učni uspehi.

V prvem polletju niti polovica dijakov ni zadostila stavljenim zahtevam. Ob koncu šolskega leta so se učni uspehi znatno poboljšali. Izdelalo je 138 dijakov ali 66%, med temi 18 z odliko. Nezačuden uspeh ima 36 dijakov ali 17%; 35 dijakov ima ponavljalne ali naknadne izpite. Ako storijo v počitnicah svojo dolžnost, da v jeseni z uspehom napravijo svoje izpite, se približamo predvojnimi razmeram, ko je 80 do 90% doseglo učni smoter. Vzrok slabim uspehom so deloma neugodne socialne razmere, pomanjkanje luči v zimskem času (velja samo za 1. polletje), pomanjkanje učnih knjig, slaba podlaga od prej, deloma pa tudi malomarnost dijakov in brezbriznost starišev. Nekateri stariši se celo leto ne prikažejo v šolo, pridejo pa na koncu,

let. Tu so se mu rodili še otroci: Marko, Marinko, Milica in Milovan. V Žabarih je živel v taki revščini, da ni mogel Turkom plačati harača. Morali so ga plačati sosedje, ki so bili radi tega nezadovoljni. Da se reveža iznebe, so mu podžagali kole, na katerih je slonela koliba. Slednjič se je našel neki dobrosrčen kmet, ki jih je vzel k sebi.

Medtem je neki Mula Husajn iz Palanke kupil selo Zagorica, ki je bilo takrat brez prebivalcev ter je z različnimi sredstvi iskal naseljencev. Tudi Peter pusti Žabare in gre na Turkovo pristavo, kjer je preživel 7—8 let in delal največ v mlinu.

O mladem Juriju pripovedujejo, da se je najraje igral vojake in delal orožje. Iz bezgovine je delal puške in se uril v streljanju. „Ako sta bila v vasi tudi samo dva otroka, bila sta gotovo pri Juriju“ — pravi že omenjeni Jokić. Otroke cele vasi je zbiral okrog sebe, jih uredil po vojaško ter jim načeloval.

Mladost Črnega Jurija.

(Nadaljevanje in konec.)

Kmalu po rojstvu so se stariši preselili iz Viševca v Mramorac k Petrovemu bratu in stricu. A to iz sledečega razloga:

Turki so sumljivo gledali na Petra, ker so slutili, da nosi orožje in se družijo s hajduki. Nekoč gre v turško mesto Batočino po opravkih. Ko je bil blizu mesta, skrije orožje v grmovje in gre neoborožen dalje. Starejšina botačinskih Turkov je vedel, da Peter nosi orožje in ko ga zagleda s čardaka, pošlje neke Turke ponj, da ga pripeljejo. Ko pride pred ago in ta vidi, da je brez orožja, reče: „Kaj vraga, da ta djaur prihaja k meni kakor pravi rajetina, a mnogi mi zatrjujejo, da nosi orožje in se družijo s hajduki.“ — Potem se obrne k Petru: „Kaj za vraga, Vlaše, kje imaš orožje?“ — Peter odvrne: „Častiti aga, kaj če meni orožje, če sem pa prava carjeva raja?“